

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti - 40

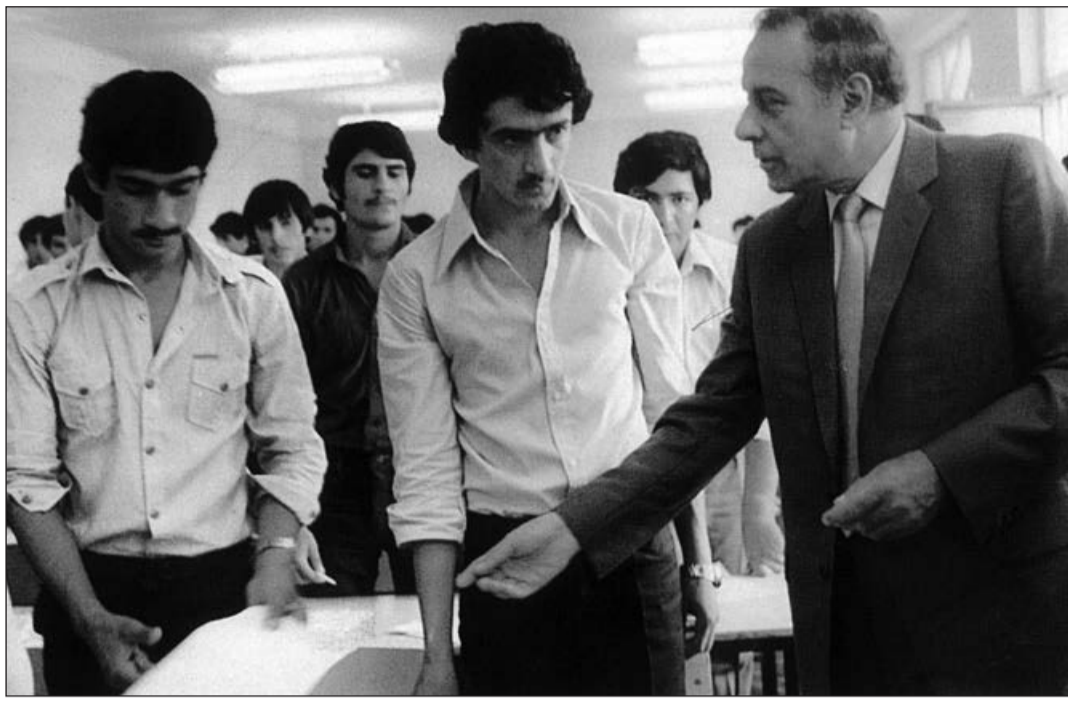
Vətənimizin minilliklərin dərinliyinə gedən böyük tarixi var. Bu minilliklər ərzində xalqımız möhtəşəm maddi mədəniyyət abidələri yaradıb və bəşəriyyətə bəxş edib. Əsr-əsr boyu daş yonub, kərpic kəşib tikinti işləri aparmaqla milli memarlığımızı formalaşdıraraq xalqımız ictimai-iqtisadi formasiyaların hər birində zamanın tələbinə, həyatın çağırışına müdrikcəsinə yanaşmış, daşdan maddi-möhəşəm yaddaşını hişf edə bilib.

Artıq XI-XII əsrlərdə Azərbaycanda memarlıq məktəbləri yaranmağa başlayıb. Təbriz-Naxçıvan, Şirvan-Abşeron və Aran memarlıq məktəblərinin formalaşması Azərbaycan memarlığının ümumi inkişafını, bədii və konstruktiv zənginliyini, memarlıq və inşaat xüsusiyyətlərinin cillanmasını təmin edirdi. Orta əsrlərdə doğru inşaat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün peşəkar qruplar, yaxud hünərkar sənətləri yaradılırdı, tikinti üçün zəruri olan sənət nümayəndələrini birləşdirən bu sənət peşəkarlığı vərdislərinin öyrənilməsinə, şagirdlik qaydası ilə sənətin nəsilən-nəslə keçməsinə, ustalıq mükəmməlləşməsinə təmin edən təhsil qurumları idi. Zaman keçdikcə inşaat sənəti inkişaf edir, dövrün tələblərinə uyğun memarlıq növləri və nümunələri ilə paralel inşaat texnikası sahəsində daha mütərəqqi üsullar yaranırdı.

XIX əsrin 80-ci illərindən başlayaraq ölkəmizdə sənətin inkişafı fonunda texniki peşələrə marağın artması zamanı tələbinə uyğun təhsil ocaqları yaranırdı. Dövrün çağırışlarına cavab verə biləcək təhsil ocaqları olmadıq üçün Azərbaycanda həyata keçirilən böyük tikinti işlərinə əcnəbi mütəxəssislər cəlb edilirdi. XIX-XX əsrin əvvəllərində bu sahədə çalışan əzəli Azərbaycanlı memar və mühəndislər, əsasən Rusiyanın universitetləri və akademiyalarında təhsil alanları idi. Qasım bəy Hacıbəyov, Zivər bəy Əhmədov, Məmməd Həsən Hacınski, Məşədi Mirzəqafar İsmayılov və başqaları milli memarlıq və inşaat təhsilinin formalaşmasını arzulayıb, öz yaradıcılıqları və ictimai fəaliyyətləri ilə o günün yaxınlaşdırırdılar. Müvafiq tədris sahəsinin yaranmasına, yeni tipli ziyalı təbəqəsinin - milli mühəndis və texniki kadrların formalaşmasına, nəhayət, yüksək texniki təhsil verən məktəbin açılmasına doğru yeni bir yol başlayırdı. 1880-ci il fevral ayının 19-da Bakıda sənət məktəbinin açılması barədə qərar qəbul edilməsi çoxdan gözlənilən ictimai-mədəni hadisə oldu.

1920-ci ildə xalqımızın böyük ziyalısı Nəriman Nərimanovun imzaladığı 16 noyabr tarixli sərəncamı ilə Bakıda Politexnik İnstitutunun yaradılması və onun tərkibində inşaat mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması isə Azərbaycanda memarlıq və inşaat təhsilinin əsası ni qoydu. Həmin ildə institutun əsas fakültələrindən biri mühəndis-tikinti fakültəsi oldu. Mühəndis-tikinti fakültəsi təşkil olunduğu gündən memarlıq, yol, liman və hidrotexnika ixtisasları üzrə mütəxəssis hazırlığına başladı. Həmin ildən başlayaraq müxtəlif ali məktəblərin - Bakı Politexnik, Azərbaycan Sənaye İnstitutunun nəzdində fakültə olaraq tanındı, 1950-ci ildən isə Azərbaycan Politexnik İnstitutunda inşaat mühəndisləri hazırlayan fakültə kimi fəaliyyətini davam etdirdi.

1975-ci ildə ümummilli lider Heydər Əliyevin şəxsi təşəbbüsü ilə Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti ölkədə memarlıq, tikinti və iqtisadiyyatın digər sahələri üçün yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlamaq məqsədilə Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun yaradılması haqqında qərar verdi. Bu qərara əsasən 1975-ci ildə Cingiz İldırım adına Azərbaycan Politexnik İnstitutunun dörd fakültəsi və bir neçə ixtisas kafedrasının bazası əsasında Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutu (AzİM) müstəqil fəaliyyətə başladı. Universitetimizin tarixi ulu öndərin adı ilə sax bağlıdır. Gənc yaşlarından memarlığa böyük həvəs göstərən və ali təhsilini məhz memarlıq ixtisasında

Ənənələri yaşadan təhsil ocağı

başlayan ümummilli lider bütün fəaliyyəti dövründə inşaat və quruculuq işlərinə önəm verib, irimiqyaslı şəhərsalma və tikinti layihələrinin həyata keçirilməsinə nail olub. Ulu öndər hələ keçən əsrin 70-ci illərində gələcəkdə Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyini təmin etmək məqsədilə iqtisadiyyatın bütün sahələrində olduğu kimi, memarlıq və inşaat sahəsində də qurucu, yaradıcı kadrların hazırlanması üçün Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun yaradılmasını vacib bilib. Heydər Əliyev sonralar da AzİM-yə qaçqın göstərmiş, məhz onun tövsiyələri sayəsində bu tədris ocağı illər ərzində bir sıra nailiyyətlərə imza atıb, bugünkü vəzifə qədr böyük bir inkişaf yolu keçib. Əz bir vaxtda yeni yaradılmış institutun maddi-texniki bazası qurulub, pedaqoji potensialı gücləndirilib, yeni ixtisaslar açılıb, memar və inşaat mühəndisi ixtisasının cəmiyyətdə nüfuzu artıb. Bu dövrdə AzİM tək Azərbaycan üçün deyil, bütün sovetlər ölkəsi və xarici ölkələr üçün də kadrlar hazırlayırdı.

Azərbaycan müstəqilliyini yenicən bərpa etdikdən sonra öz təhsil sisteminin də tamhüquqlu sahibinə çevrildi, 1995-ci ildən başlayaraq Azərbaycan təhsilində aparılan islahatlar AzİM-nin də fəaliyyətində böyük dəyişikliklər yaratdı, mütəxəssis hazırlığını yeniliklərlə zənginləşdirdi. 2000-ci il iyun ayının 13-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin fərmanı ilə bu ali məktəb Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti (AzMIU) adlandırıldı.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin davamçısı Prezident İlham Əliyevin AzMIU-nun maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılması, burada müasir təhsil şəraitinin yaradılması barədəki sərəncamları universitetdə elmi-pedaqoji fəaliyyətin müasir tələblər səviyyəsində aparılması üçün işğuzar mühit yaradıb. Ötən dövr ərzində universitetimiz 50 mindən artıq mütəxəssis yetişdirib. Onlar bu gün Azərbaycanın və bir çox xarici ölkələrin inşaat sektorunda çalışır, öz uğurlu quruculuq fəaliyyətləri ilə bitirdikləri ali təhsil ocağının nüfuzunu artırır. Ölkəmizdə memarlıq və inşaat sahəsində əldə edilən böyük nailiyyətlər məhz onların əməyinin bəhrəsidir.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti zəngin təhsil ənənələrinə, güclü intellektual və kadrlar potensialına malik təhsil ocağıdır. Son illər universitetin maddi-texniki bazasını gücləndirmək məqsədi ilə laboratoriyalar açılıb, təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün yeni forma və metodlar işlənib hazırlanıb, istehsalatla əlaqələr genişləndirilib. Öz işini təhsilin inkişafı üçün dövlət strategiyasının tələbləri səviyyəsində həyata keçirən AzMIU səmərəli islahatlar vasitəsilə təhsil sistemini beynəlxalq standartlar səviyyəsinə çatdırmağı və Vətən üçün müasir səviyyəli mütəxəssis hazırlanmasını özünün prioritet vəzifəsi hesab edir. AzMIU-da indi bakalavr pilləsində 20 ixtisas, magistratura pilləsində 37 ixtisaslaşma üzrə kadrlar hazırlığı aparılır. 2015-2016-cı tədris illərində universitetin 8 fakültəsində bakalavr pilləsində 5967, magistratura pilləsində isə 449 tələbə öz təhsilini davam etdirir. Xarici vətəndaşların təhsili fakültəsində 14 ölkədən 620 gənc təhsil alır, doktoranturada 108 gənc mütəxəssis

alimlik dərəcəsinə layiq görülmək üçün çalışır.

Avropa Kredit Transfer Sistemini tələblərinə uyğun olaraq yeni dövlət standartları əsasında AzMIU-nun bütün ixtisasları üzrə tədris planları optimallaşdırılıb, auditoriya saatları normativə uyğunlaşdırılıb, həftəlik dərslər yükü 24 saata qədər azaldılıb, kreditlərin sayı xeyli məhdudlaşdırılıb. 1977-ci ildə yaradılmış, hazırda fondunda 520 minədək ədəbiyyat olan kitabxanamızda ənənəvi və elektron kataloq yaradılıb, hər il əlavə olunan 10 minədək elektron jurnal bazası formalaşdırılıb.

Tədris prosesinin effektiv təşkili üçün laboratoriya bazasının vəziyyəti və informasiya texnologiyalarının geniş tətbiqi də böyük əhəmiyyət daşıyır. Ona görə də universitetdə təcrübə və laboratoriya dərslərinin keçirilməsi üçün zəruri avadanlıqlarla təchiz edilmiş laboratoriya bazası yaradılıb. "Materiallar müqaviməti", "Hidrotexniki bükülər və hidravlika", "İnşaat materialları" və başqa kafedralar üçün yeni laboratoriya avadanlıqları alınmış və quraşdırılıb, bir neçə yeni kompüter otaqları yaradılıb.

İmtahanlarda qiymətləndirmənin təkmilləşdirilməsinə çalışır, imtahan sənədlərinin daha məsuliyyətlili, eyni zamanda aşkarlıq və şəffafıq şəraitində keçməsi üçün semestr imtahanlarının hamısını mərkəzləşdirilmiş şəkildə təşkil edilib. İxtisas blokuna daxil olan fənlər üzrə imtahanların yazılı formada aparılması tələblərinin biliklərinin daha dərinə yoxlanılmasına şərait yaradır. Mühazirə kurslarının da yenicən işlənib və modernləşdirilməsi istiqamətində işlər aparılır, İKT vasitələrindən istifadə etməklə müəhazirə dəyən müəllimlərin və ixtisaslaşmış auditoriyaların sayı artırılır.

Müasir şəraitdə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün təhsil və istehsalat əlaqələrinin möhkəmləndirilməsinə, dövlət-biznes tərəfdaşlığı əsasında istehsalat resurslarının tələblərinə nəzəri-təcrübəli hazırlığın artırılmasına çox önəm verilib, dövlət qurumları, səhmdar cəmiyyətlər və tikinti şirkətləri ilə əməkdaşlıq haqqında müəhazirələr imzalanır. Zamanın tələbinə uyğun olaraq təhsil və istehsalat əlaqələri qarşılıqlı maraqlar əsasında qurulur. Burada universitetin marağı yeni texnologiyalarla bilavasitə iş prosesində tanış olmaqdan, istehsalat resursları ilə əyani təmas sayəsində müəllimlərin təcrübəli biliklərinin artırılması və qazanılan müasir təcrübənin dərslərin məz-

mununda əks olunmasından, eləcə də tələblərin istehsalat təcrübəsinin daha dolğun və effektiv keçirilməsindən ibarətdir. Müəssisə və təşkilatlar işə tədris prosesində mütəxəssis hazırlığının keyfiyyətinin artırılmasında və modernləşdirilməsində maraqlı tərəf kimi iştirak edir, gələcəkdə daha yaxşı mühəndis kadrları işə cəlb etmək imkanı qazanırlar.

Son illər istehsalat təcrübələri respublikanın 80-ə yaxın müxtəlif elmi-tədqiqat və tədris müəssisəsində, zavod və istehsalat mərkəzində, səhmdar cəmiyyətdə, şirkət və məhdud məsuliyyəti cəmiyyətlərdə keçirilir. Təhsilin müasir tələblər baxımından təşkil və nəzəri biliklərin təcrübə ilə əlaqəsini möhkəmləndirmək məqsədilə ARDNŞ, "AzərSu" ASC, FHN, Paşa-İnşaat, AECOM, ARDNŞ-nin Dərin Özlülər Zavodu, AZVIRT MMC, Holcim, Təmiş Şəhər ASC kimi dövlət qurumları, səhmdar cəmiyyətlər və s. tipli iri müəssisələrlə müqavilələr bağlanmışdır. İnşaat konstruksiyaları kafedrasında Fövqəladə Hallar Nazirliyinin maliyyə dəstəyi ilə 2013-cü ildə yaradılmış İnşaat Konstruksiyalarının Kompüter Modeləşdirilməsi Laboratoriyasında tələblər "SAP-2000" hesablama kompleksi üzrə konstruksiyaların, bina və qurğuların parametrik hesablamaları və layihələndirilməsi işləri ilə məşğul olurlar. 2015-ci ildə "AzərSu" ASC-nin dəstəyi ilə Ekologiya kafedrasında müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş su təchizatı problemləri üzrə elmi-tədqiqat və tədris laboratoriyası yaradılıb. Burada quraşdırılmış cihazların köməyi ilə içməli və çirkab sularının tərkibindəki 40-dək göstəriciləri təyin etmək mümkündür. "Holcim" şirkəti ilə birgə yaradılan yapıdırıcı materialların və betonların sınaq laboratoriyası sement və betonun, həmçinin təchiz edilən texnikanın sınaq işlərinin Avropa standartlarına uyğun yerinə yetirilməsinə imkan verir. Ölkəmizdə ilk dəfə müasir standartlara uyğun inşaat konstruksiyalarının müayinəsi və tətbiqi laboratoriyası Paşa-İnşaatın böyük maliyyə dəstəyi ilə yaradılıb və ən yeni texniki avadanlıqlarla təchiz edilmiş. Son dövrlər AzMIU ilə "Təmiş Şəhər" ASC arasında qurulan əməkdaşlıq nəticəsində Ekologiya kafedrasının nəzdində "Təmiş Şəhər" mərkəzi formalaşdırılıb və bir sıra başqa laboratoriyaların yaradılması üçün işlər görülür. İnformasiya-kommunikasiya fondunun dəstəyi ilə başlanğıc mərhə-

lədə kiçik sahibkarlığın yaranması, inkişafı üçün hüquqi məsələlər və digər xidmətlərə dəstək olan İnnovativ biznes inkubator mərkəzinin təsis olunması tələblərin yaradıcılığının və biznes təşəbbüslərinin dəstəklənməsi üçün yaxşı şərait yaradıb.

Təhsilin intensivləşdirilməsi və idarəetmə strukturlarının yenidən qurulması lüzumsuz idarəetmə xərclərinə xeyli dərəcədə qənaət edilməsinə, universitetin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsinə, kollektivin maddi rifahının yüksəldilməsinə imkan verir. Görülən işlərin nəticəsi olaraq 2014-2016-cı illərdə maliyyə imkanlarımız bütün əməkdaşların əməkhaqlarının 50-55 faiz artırılmasına imkan verib. Eyni zamanda, tədrisdə və elmi fəaliyyətdə xüsusi uğurlar qazanmış müəllimlərin fərdi olaraq məşğullarının artırılması qaydaları da işlənir. Daxili qiymətləndirmə layihəsində AzMIU-nun professor-müəllim heyətinin universitetdə xüsusi əsasında eməkhəqqatına əlavələr tətbiqi prinsipləri artıq həyata keçirilir.

Universitetdə elmi-tədqiqat fəaliyyətinin inkişafına, onun elmi potensialının yüksəldilməsinə, professor-müəllim heyətinin elmi işlərinin müasir tələblərə uyğun səviyyədə yerinə yetirilməsinə, gənc alimlərin və bacarıqlı tələblərin kafedralarda, elmi-tədqiqat laboratoriyalarında aparılan elmi araşdırmalara fəal şəkildə cəlb olunmasına həmişə xüsusi diqqət yanaşılır. Hazırda universitetdə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən 4 elmi-tədqiqat laboratoriyası fəaliyyət göstərir.

Professor-müəllim heyətinin və elmi işçilərin ümumi sayı ilə son illər 121 dərslək, 115 dərslər vəsaiti, 305 metodiki göstəriş və fənn programı nəşr olunub, respublikada və xaricdə çap olunan impact faktorlu jurnallarda, 40 dövrü mətbuat orqanında 1400 elmi məqalə, 81 monoqrafıya dərc edililib, 42 ixtiraya patent alınmışdır. Universitetdə nəşr olunan "Elmi əsərlər", "Ekologiya və su təsərrüfatı", "Nəzəri və tətbiqi mexanika", "Urbanizm" adlı elmi jurnallar bu istiqamətdə qazanılan uğurların təbii və təbiiqində xüsusilə əhəmiyyətli hesab edilir.

Universitetdə öz elmi məktəblərini yaratmış görkəmli alimlər çalışır. Professorlar İbrahim Bəxtiyarovun, Davud Axundovun, Abas Mustafayevin elmi araşdırmaları ölkəmizin sərhədlərindən çox uzaqlarda tanınıb və Azərbaycan elminə böyük şöhrət gətirib. Onların elmi rəhbərliyi ilə müxtəlif elm sahələri üzrə çoxlu

keçirdiyi müsabiqələrdə nümayiş etdirilir və layiqli yerlər qazanırlar. Hər il keçirilən ənənəvi baxış-müsabiqə ilk dəfə 1982-ci ildə, sonra isə 2014-cü ilin oktyabr ayında AzMIU və Azərbaycan Memarlar İttifaqının təşəbbüsü ilə Bakıda baş tutub.

Uzun müddədir Türk Dünyası Memarlar və Mühəndislər Birliyi ilə əməkdaşlıq edirik, qurumun təşkil etdiyi memarlıq-mühəndislik sahəsinə dair türk dünyası şəhərsalma qurultaylarında, müxtəlif konfrans, seminar və birgə elmi tədbirlərdə mütəmadi təmsil olunuruq. Bu əməkdaşlıq daha da inkişaf etdirmək və genişləndirmək məqsədilə universitetdə birliyin Azərbaycan təmsilçiliyi açılıb. Türk Dünyası Mühəndislər Birliyinin növbəti qurultayının 2016-cı ildə Bakıda, AzMIU-nun bazasında keçirilməsi qərarə alınmışdır.

Hazırda AzMIU bu və ya digər programlar çərçivəsində 80-dək xarici ölkə universitetləri - Monpelye, Sapienza, İstanbul Texniki, Orta Doğu Texniki, Moskva Dövlət İnşaat, Northampton universitetləri və bu kimi digər nüfuzlu ali təhsil ocaqları ilə əməkdaşlıq edir. Bu əməkdaşlıq ikili diplom proqramı, əməkdaşlıq müqavilələri, birgə mübadilə proqramları və digər beynəlxalq layihələr əsasında həyata keçirilir.

Universitet 2012-ci ildən Erasmus-Mundus layihələrinə, 2013-cü ildən isə Türkiyə Respublikasının Mövləne Mübadilə Proqramına qoşulub. Bu layihələr çərçivəsində 100-dək tələbə və müəllim mübadilə proqramlarında iştirak edib.

Əsaslı ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş dövlət gənc təhsil siyasətinin bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi nəticəsində ölkə gəncləri ictimai həyatın bütün sahələrində inteqrasiya olunublar. Təhsilin prioritet sahələrindən hesab olunan təlim-tərbiyə işləri bizim universitetdə də Azərbaycan dövlətinin gənclər siyasətinə uyğun həyata keçirilir. Gənclərimiz bu gün öz təşəbbüsləri, fəallıqları ilə seçilir, siyasi, iqtisadi, humanitar, sosial tədbirlərin keçirilməsində fəxrətlənirlər.

Vətənpərvərlik tərbiyəsi təlim-tərbiyə işlərinin mühüm istiqamətlərindən biridir. Universitet rəhbərliyi belə hesab edir ki, bu hissi tələblərə aşıllamaq tərbiyə işinin əsasında durmalıdır, çünki onların təkcə ali təhsilli mütəxəssis kimi deyil, həmçinin vətəni sevmən, onun dövlətçilik ənənələrini sadıq olan, dövlətimizin rəmzləri ilə qürur duyan, müəllifi Heydər Əliyev olan azərbaycanlıq ideologiyasını həyatının amalı qəbul edən, bir sözlə, doğma torpağımızın təhsil ocağına olan vətəndaşlıq kimi formalaşdırılması məhz vətənpərvərlik hissindən güc alır.

Tələblərin elmi və intellektual səviyyəsi yüksəlmək üçün "Breyrininq", "Kim? Ne? Harada?" kimi intellektual yarışlar mütəmadi keçirilir, elm-istehsalat müəssisələrinin ekskursiyaları, respublikamızın tanınmış ictimai-siyasi xadimləri, eləcə də aqsaqqallar şurasının təşəbbüsü ilə ölkə və müharibə veteranları ilə görüşləri və s. təşkil olunur.

Tələblərin əsədə vaxtının səmərəli təşkil məqsədilə Azad Tələbə Həmkarlar İttifaqının nəzdində "Sən və Hazırcaqlar" klubu, bədii öz-fəaliyyət dərnəyi və "Buta" rəqs ansamblı fəaliyyət göstərir. Bu kollektivlər universitetdə, eləcə də respublikamızda keçirilən tədbirlərdə aktivlik göstərir, bayram tədbirlərində tələblər qarşısında konsertlər verirlər. 2015-ci ildə Bakıda keçirilən I Avropa Oyunlarında 1000 tələbəmiz kütləvi səhnələrin təşkilində və müxtəlif xidmət sahələrində köməklik qismində yaxından iştirak edib.

40 illik yubileyini qeyd edən Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti təhsilin dünya standartları səviyyəsinə çatdırılmasını, ölkənin müasir tələblərə cavab verən mütəxəssislərlə təmin edilməsinə və dövlətin təhsil siyasətinin uğurla icra olunmasına özünün strateji hədəfi kimi müəyyənləşdirib. Bu hədəfə istiqamətlənmiş fəaliyyət memarlıq və inşaat sahəsində ali təhsilin 95 illik ənənələrinə, universitetin professor-müəllim heyətinin yüksək elmi, pedaqoji və peşəkarlıq potensialına söykənir. AzMIU inkişaf edir, yeniləşir, intellektual potensialını yüksəldir, mütəxəssis hazırlığının keyfiyyətini artırmaq, dövrün çağırışlarına cavab vermək üçün yorulmadan fəaliyyət göstərir. Memarlıq və inşaat sahəsində ölkəmizdə ən iri elmi-tədqiqat mərkəzi olan universitetin alimləri aktual istiqamətlərdə elmi araşdırmalar aparır, təhsilin məzmununu elmi nailiyyətlərə zənginləşdirir, beynəlxalq elmi əlaqələrini günbəgün genişləndirirlər.

Gülçöhrə MƏMMƏDOVA,
AzMIU-nun rektoru, memarlıq doktoru, professor, əməkdar memar

